

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

De CDA-beginselen zijn niet meer van deze tijd [2]

Oneens, het populisme is niet van deze tijd

door *Rob van de Beeten*

De auteur is Eerste Kamerlid (CDA) en lid van de redactie van *Christen Democratische Verkenningen*.

Wie zegt dat de christendemocratische beginselen niet meer van deze tijd zijn, geeft blijk van een geestesgesteldheid die men ook wel aantreft in de populistische beweging van de heer Wilders en onder zijn kiezers. Het getuigt namelijk van een minderwaardigheidscomplex.

De kernboodschap van de heer Wilders is dat de Nederlandse cultuur – gebaseerd op de joods-christelijke traditie en westers vrijheidsdenken – wordt bedreigd door islamisering, en die islamisering wordt tot stand gebracht door een tsunami van moslimimmigranten. Het is merkwaardig dat dergelijke opvattingen uit het Limburgse komen. Kennelijk is in dit voormalig generaliteitsgebied nog steeds een psychologische, culturele en sociale voedingsbodem aanwezig voor een politieke beweging die mensen aanpraat dat zij niet serieus worden genomen, carnaval dreigt te verdwijnen en Den Haag hun ‘een oor aannaait’. En dat terwijl het mooie Limburg juist Poolse, Italiaanse, Spaanse en Duitse gastarbeiders op een voorbeeldige wijze heeft geïntegreerd in de eigen regionale cultuur, en Europa-minded politici

heeft voortgebracht als René van der Linden, Maria van der Hoeven, Léon Frissen, Camiel Eurlings en – om ook een niet-CDA’er te noemen – Frans Timmermans van de PvdA. Van deze Limburgse politici kan men veel zeggen, maar niet dat zij lijden aan een minderwaardigheidscomplex.

Waarom is dat wel het geval bij de heer Wilders? Simpelweg vanwege de feiten. Het aantal allochtone inwoners van ons land dat de islam aanhangt is grofweg 5 procent van het totaal. Een deel daarvan is moslim op een manier zoals menig Limburger katholiek is. De immigratiecijfers uit moslimlanden laten al jaren een trend zien die eerder zorgen wekt voor onze arbeidsmarkt. Islamitische organisaties kenmerken zich door verdeeldheid en vreedzaamheid, niet door het vermogen de macht in ons land over te nemen. Wie dan een tsunami van moslims ziet en islamisering vreest, heeft kennelijk geen hoge pet op van de eigen cultuur.

* * *

Ook binnen de christendemocratie treffen we echter een minderwaardigheidscomplex aan. De reeks verloren verkiezingen, de langetermijntrend sinds de jaren zestig, en het ontbreken van een aansprekende boodschap en aansprekende politieke leidlieden voeden de gedachte dat het met de christendemocratie niets meer wordt en dat vooral

vanwege de C. Want wanneer iemand zegt dat de beginselen van het CDA niet meer van deze tijd zijn, is dat vooral code voor een conservatieve partij en een ruk naar rechts. Of, zoals een kandidaat-voorzitter het als een lichtend voorbeeld van leiderschap formuleerde: onze kiezers gingen naar rechts, dus moet het CDA dat ook doen.

Waarom getuigt dit van een minderwaardigheidscomplex? Omdat men onuitgesproken de tijd van verzuiling en volkskerken als referentiepunt neemt. Toen zaten CDA en zijn voorgangers electoraal in het centrum van de politieke macht, was de christendemocratie geworteld in een invloedrijk middenveld en waren de kerken op zondag vol. De teloorgang van deze 'heile Welt' voedt de analyse dat het met de christendemocratie als brede middenpartij in de eenentwintigste eeuw niets kan worden. Die analyse stemt evenmin overeen met de feiten als de 'visie' van de heer Wilders.

De verzuiling heeft niet meer dan een halve eeuw bestaan en was lang geen volmaakte wereld. En ook in die tijd waren instituties en machtsvorming niet meer dan middelen, middelen tot een doel. Dat doel had een sterk idealistisch karakter: emancipatie, onderwijs, arbeid, gezondheidszorg om mensen een

*Christendemocratie zou
idealisme uit het verleden
moeten hernemen*

menswaardig bestaan mogelijk te maken. Als de christendemocratie iets uit het verleden zou moeten hernemen, dan is het idealisme.

De stelling dat christendemocratische beginselen niet meer van deze tijd zijn impli-

ceert intussen dat men weet wat deze tijd is. Maar wat verstaat men onder 'deze tijd'? Vaak wordt daarmee bedoeld: de problemen van deze tijd. En dan volgt het bekende rijtje van globalisering, onzekerheid over werkgelegenheid en pensioenen, de eigen identiteit, enzovoorts. Zo wordt dus het politieke debat en ook het debat over de christendemocratie gereduceerd tot het concept van 'probleemgestuurd onderwijs'. Vakgericht, maar de student moet zelf op zoek naar de context. Het is nu juist de opgave van een politieke beweging om zelf die context te presenteren, het perspectief te schetsen, en zo idealisme in de politiek brengen. En vervolgens het vakmanschap te etaleren dat kiezers het vertrouwen geeft in verwerkelijking van die perspectieven en die idealen.

De formulering daarvan begint bij een visie op de mens, op het goede leven, op de richtsnoeren die helpen dat goede leven te bereiken. De christelijke religie en spiritualiteit, christelijke filosofie, wetenschap en cultuur bieden een aanzienlijke rijkdom aan bronnen, met grote relevantie voor de toekomst van Europa en Nederland. Afschrijven van die bronnen als verouderd of uitgeput getuigt van de pretentie de betekenis ervan te doorgronden, te kennen en daarom te kunnen afwaarderen. Erger nog: het getuigt van gebrek aan nieuwsgierigheid naar ons eigen bestaan en naar de wortels ervan. Het is echter juist nieuwsgierigheid naar feiten, naar andere culturen, naar andere mensen die een voorwaarde vormt voor een samenleving waarin het goede leven vorm kan krijgen voor zo veel mogelijk mensen voor zo lang als steeds mogelijk is. En nieuwsgierigheid laat zich niet verenigen met een minderwaardigheidscomplex. Kortom: het is tijd om het CDA terug te geven aan de nieuwsgierige christendemocraten van deze tijd!